
Državni izpitni center

M 1 6 1 3 0 1 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

Osnovna in višja raven

GRŠČINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 8. junij 2016

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1

OR in VR

Slovnica, kultura, civilizacija in književnost

Splošna navodila

Kandidat mora v Izpitni poli 1 pokazati, da praktično obvlada osnovne slovnične zakonitosti grškega jezika: da pozna sistem in njegovo delovanje na vseh jezikovnih ravneh (glasoslovni, oblikoslovni, skladijski in besedni). Prav tako mora pokazati, da je sposoben razumevati pravilna in smiselna sporočila (v obliki stavkov) glede na jezikovna pravila grškega jezika in običajno pomensko rabo v klasični grščini. Posebne naloge so namenjene preverjanju znanja iz književnih in kulturno-civilizacijskih vsebin, s katerimi se je kandidat seznanil pri pouku in domačem branju.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1	1	♦ δένδρον	Za vsako napačno rešitev se odbije ena točka; če je napak v eni besedi več, se lahko za eno besedo odbije največ 1 točka; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
	1	♦ σύμπας	
	1	♦ ἀρετή	
	1	♦ κακός	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2	2	♦ N. sg. ž. sp. akt. part. prez. glagola λέγω	Za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
	2	♦ 2. os. edn. imperf. akt. glagola ἄγω	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3	2	♦ τιμήσω	Za vsako napačno rešitev se odbijeta dve točki; skupaj lahko kandidat dobi 6 točk.
	2	♦ ἔλαβεν	
	2	♦ ἀπεφέρομεν	
Skupaj	6		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4	4	♦ Τοῦ ῥήτορος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐλθόντος ἐπαυσάμην λέγων. (absolutni genitiv)	Za vsako napačno določitev se odbije 1 točka; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
		♦ Τῶν ῥητόρων εἰς τὰς ἀγορὰς ἐλθόντων ἐπαυσάμεθα λέγοντες.	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5	5	♦ Ὁ φιλόσοφος λέγει τοὺς πολλοὺς κακοὺς εἶναι.	Če je izbrana napačna skladijska zveza, se odbijejo 3 točke; za točkovanje oblikoslovnih in pravopisnih napak glejte splošna v poglavju 3.3.2; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbije največ 5 točk; skupaj lahko kandidat dobi 10 točk.
	5	♦ Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχουσιν ὕδωρ.	
Skupaj	10		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6	12	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ἐπ' ἀλλοτρίων παραδειγμάτων παίδευε σεαυτόν. ♦ Ὁ Πλάτων λέγει: Ἡ τραγωδία τῆσδε τῆς πόλεώς ἐστιν εὐρημα. ♦ Πλάτων καὶ Ξενοφῶν μαθηταὶ Σωκράτους ἦσαν. ♦ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα βασιλέα μέγαν ὀνομάζουσιν. 	Za vsako napačno oblikoslovno rešitev se odbijeta 2 točki; za pravopisne napake se odbije po ½ točke; če je napak v enem stavku več, se za ustreznih stavek odbijejo največ 3 točke; skupaj lahko kandidat dobi 12 točk.

Naloga	Točke	Rešitev
7	10	<ul style="list-style-type: none"> ♦ V Atenah je bilo šolanje usmerjeno k temu, da bi državljani koristili mestu tudi v miru. Mesto je vzgojo in šolanje puščalo na izbiro staršem, vendar pa je pri osemnajstih letih moral vsak moški opraviti dveletno vojaško urjenje. Do šestega ali sedmega leta starosti je otroke doma poučeval suženj. Nato so šli v šolo, ki sicer ni bila brezplačna, vendar pa so si šolanje lahko privoščili tudi revni. Do osemnajstega leta so se urili v teku, skoku, metanju diska in kopja, rokoborbi, v igri z žogo, uglajenega premikanja. Učili so se tudi igranja na liro, petja, štetja, branja in pisanja, občasno tudi gledaliških veščin. Bistvo pouka je bila književnost oziroma pesništvo. Učitelj je narekoval odlomke iz Homerja, ki jih je učenec moral zapisati, se jih naučiti na pamet in jih kasneje izvajati. Govorili so tudi o dejanjih Homerjevih junakov. Osnovno izobrazbo so doma prejele tudi deklice, ki pa so se nato usmerile v hišna opravila, kakršno je bilo tkanje. Najbolj izobražene ženske so bile hetere. Te so morale moškimi, ki so jim omogočali življenje, nuditi druženje na določenem intelektualnem nivoju. Po koncu osnovnega šolanja (do 14. leta) so se premožnejši fantje šolali pri filozofih ali sofistih. Prvotno to niso bile organizirane oblike šolanja: Sokrat se je tako sprehajal po ulicah in se pogovarjal z mladeniči. Po Sokratu pa so ustanovili prve filozofske šole: Platon je ustanovil Akademijo, Aristotel Peripatetsko šolo, Izokrat govorniško itd. Platon je skušal dati filozofiji prvo mesto med vedami, saj je na čelo svoje idealne države postavil filozofe. A to mu ni uspelo. Pozneje, v helenizmu, je govorništvo od pesništva prevzelo vodilno vlogo v izobraževanju. Kdor se je pri filozofu (npr. pri Platonu) hotel izobraziti zaradi svojega osebnega interesa, se je učil geometrije, astronomije, harmonije (matematična teorija glasbe) in aritmetike. Kdor se je po drugi strani hotel izobraziti za javno delovanje, se je izobraževal v govorniških šolah, ki so bile namenjene učenju veščin javnega prepričevanja.

Naloga	Točke	Rešitev
8	10	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Najstarejše atensko gledališče je bilo v Dionizovem gaju (τὸ τέμενος) na južnem pobočju atenske Akropole. Osrednji del gledališča je ἡ ὀρχήστρα ali plesišče, polkrožni prostor pred odrom. Privzdignjenega odra niso poznali. Obdajal ga je prostor za gledalce, ki se imenuje τὸ θέατρον. Sredi orkestre je bil Dionizov oltar (ἡ θυμέλη), na katerem je svečenik pred obredom opravil očiščevalno daritev. Lesena zgradba ob orkestri se je imenovala ἡ σκηνή. Igralci so jo uporabljali kot garderobni prostor, dobesedno pa pomeni »šotor« ali »koča«, ki je bila postavljena ob orkestri in je bila narejena iz lesa in tkanine. Scensko poslikavo naj bi zasnoval Ἀγάθαρχος s Samosa, ki naj bi sodeloval z Ajshilom ali s Sofoklom, kot poroča Aristotel. Prednji del te zgradbe se je imenoval τὸ προσκήνιον in je bil prvotno iz lesa, kasneje pa zidan. Z nekaj preprostimi odrskimi elementi so lahko naznačili prizorišče dogajanja, kakršna so bili Karpati v primeru Vklenjenega Prometeja ali otok v primeru Filokteta, ki so se torej nahajala zunaj civiliziranega sveta. Skene je vidni del orkestre ločevala od nevidnega, kjer se odvijalo tisto, kar naj se po splošnem prepričanju ne bi smelo videti. Med gledališko stavbo sta bila dva dohoda, dohod se imenuje ἡ ἄροδος. Notranjosti gledališča, ki se imenuje ὑποσκήνιον, se ni videlo; v njej so se odvijali grozljivi dogodki. Kasneje so proskenij opremili z raznimi tehničnimi napravami, ki naj bi omogočile poseganje

		višjih sil v dramsko dogajanje. Takšen pripomoček je bil vrtljivi oder ali ἐγκύκλιμα (verjetno helenistična novost), vrtljivi žerjav ali γέρανος, s katerim so na oder spustili boga (t. i. deus ex machina), ploščad, s katere so govorili bogovi ali θεολογεῖον, refleksna zrcala za bliske in strele ali κεραυνοσκοπεῖον, ogromen boben za grom ali βροντεῖον. Scensko slikarstvo je uvedel Sofokles.
--	--	--

Naloga	Točke	Rešitev
9	10	<p>♦ Najstarejši zapisi v grškem jeziku sodijo v čas pred skoraj 3500 leti, zato sodi med jezike z najdaljšo pisno tradicijo. Grški jezik se je skozi vseh 3500 let razvijal in se ohranil vse do današnje moderne grščine. Vseskozi je izpričan tudi v pisnih besedilih. Razmerje med staro in moderno grščino je podobno razmerju med sodobno slovenščino in med slovenščino Brižinskih spomenikov, čeprav ima slovenščina krajšo zgodovino. Podobno kot z znanjem sodobne slovenščine ne razumemo v celoti Brižinskih spomenikov, pa velja tudi za grščino: z znanjem stare grščine ne moremo v celoti razumeti moderne grščine, čeprav se je druga postopno razvila iz prve.</p> <p>Tudi stara grščina je poznala, podobno kot slovenščina, narečja. Vendar stari Grki niso imeli standardnega knjižnega jezika, ki bi služil sporazumevanju vseh Grkov, temveč se je znotraj večine narečnih skupin razvil tudi poseben knjižni jezik. Obstajalo je tudi načelo, da se posamezna literarna zvrst piše v narečju začetnika te zvrsti. Tega načela so se držali tudi pisci, ki so prihajali z drugih narečnih področij. Razlike med starogrškimi narečji so bile razmeroma velike: nekatera so tako ohranjala glasove, ki so jih druga že davno opustila. Obstajale so tudi razlike v besedišču ter v konjugacijah in deklinacijah.</p> <p>V klasični atiščini je pisala vrsta pomembnih starogrških piscev in mesto je tudi nasploh zaradi svojih kulturnih dosežkov uživalo velik ugled. Ko je v helenističnem obdobju prišlo do zlitja narečij v eno skupno narečje, je bila osnova tega skupnega narečja (imenuje se κοινή) prav atiško narečje. Ta skupni jezik se je uporabljal kot sporazumevalni in uradni jezik v državah, nastalih na ozemljih, ki jih je osvojil Aleksander Veliki. Tudi poznejša obdobja so za zgled lepe in pravilne grščine imela atiščino. Ta nazor se imenuje aticizem.</p> <p>Znotraj indoevropskih jezikov grščina sodi med kentumske jezike (danes so v njej še npr. romanski in germanski jeziki), vendar jih ne uvrščamo v nobeno večjo podskupino. Med današnjimi indoevropskimi jeziki grščina namreč nima bližnjih sorodnikov, kakršni so na primer znotraj romanskih jezikov francoščina, španščina in italijanščina. Grki so se na jugu Balkanskega polotoka najverjetneje naselili v začetku 2. tisočletja pr. n. št. Na to področje so najverjetneje prišli s severa. Najstarejša oblika grščine, kakršna je ohranjena na mikenskih tablicah iz časa med 14. in 12. stol. pr. n. št., je že narečje in ne skupni jezik, iz katerega bi šele pozneje nastala klasična grška narečja.</p> <p>V 12. st. je prišlo do pomembnih premikov, v katerih so Dorci poselili Peloponez na področjih, ki so bila dorska tudi v klasični dobi. Vendar pa ni jasno, ali so Dorci tedaj prišli na Peloponez s severa ali so že v tem času živeli bližje ostalim Grkom. V tem času je propadla najstarejša grška kultura (mikenska kultura), še danes pa ostaja nejasno, ali je njen propad povzročil prihod Dorcev na Peloponez ali je morda ta kultura propadla zaradi kakega drugega razloga.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
10	10	<p>♦ V antični Grčiji je veljalo, da pesnik ustvarja iz božanskega navdiha in da je nekakšno orodje muz. Platon je pesnikom očital, da ne vedo, kaj govorijo, svoj odklonilni odnos do pesništva pa je izrazil v dialogu Ion. V tistem času so prirejali tekmovalna rapsodov, katerih namen je bil v ljudeh vzbuditi čustvena stanja. Rapsod se je postavil v vlogo neke osebe (na primer vojskovodja) in s citati iz Homerja ponazoril, kaj bo rekel dober vojskovodja. Platon v omenjenem dialogu obravnava rapsode, ker so slednji menili, da je njihovo ustvarjanje vsaj deloma razumsko utemeljeno. Sokrat rapsodu dokaže, da se v resnici ne razume na nič, saj dejansko ni dober vojskovodja, temveč vojskovodjo zgolj ponazarja. V dialogu Gorgija Platon poleg poezije obravnava tudi retoriko. Prva je v tistem</p>

		<p>času imela vzgojno funkcijo, ki jo je postopoma ogrožala retorika. Platon skuša obema odvzeti vzgojni primat, ki ga zahteva za filozofijo. Obema vedama očita, da skušata zgolj učinkovati na občinstvo in da ne nudita resničnega vedenja. Moti ga, da so poslušalci sami pripravljeni prepustiti se prepričljivi naravi (predvsem) dramske poezije in govorništva. Do pesništva je najbolj oster v dialogu <i>Država</i>. V njem predstavi svoj pogled na svet: ta svet je le odsev realnosti, sveta idej. Družbo deli na tri dele, odvisno od tega, katera vrлина pri njih prevlada: za hrano skrbijo t. i. rokodelci (δημιουργοί), red vzdržujejo varuhi (φύλακες), državo pa vodijo filozofi. Da se državna ureditev ne izrodi, je treba že v rani mladosti vzpostaviti pravo stremljenje v duši.</p> <p>Poezija je nujni sestavni del vzgoje v njenem prvem delu. Isto velja za vzgojo varuhov. Ker imajo otroci manjše razumske sposobnosti, se nujno morajo vzgajati preko posnemanja. Vendar pa je treba po Platonu otroške pravljice očistiti, vsaj na mestih, kjer bogovi delajo slabo. Poseči je treba tudi po plemenitih lažeh, da bi se v človeku zaustavilo nagnjenje po posnemanju slabega. Junake naj pesnik hvali, da odpravi strah pred smrtjo. Pesnik ne sme opevati Ahila, kako joka.</p> <p>Na tej točki Platon sprejema vzgojo, ki poteka preko posnemanja dobrih likov; to namreč ne pomeni, da otrok postane nekdo drug. Ker epika pripoveduje, jo Platon v svoji državi ohranja, kar pa ne velja za dramatiko: ta namreč doseže, da se človek vživi v nekoga drugega. Poleg tega se dramatika preveč oddaljuje od resnice, saj posnema posnetek idej. Za vzgojo najvišjih slojev je pesništvo v celoti nepotrebno.</p>
--	--	---

Skupno število točk izpitne pole 1 OR/VR: 80

IZPITNA POLA 2**OR in VR****Prevod****Merila ocenjevanja**

Prevod iz grščine v slovenščino točkujemo po teh merilih:

Točke	Merila	Dodatna navodila
do 40	a) pravilnost grške slovnice	Napake se odštevajo od največjega možnega števila točk (negativna metoda): <ul style="list-style-type: none"> – napake, ki kažejo na nerazumevanje grškega besedila, se točkujejo z odbitkom 5 točk; – napake, ki kažejo na nepoznavanje posamezne grške oblike, se točkujejo z odbitkom 2 točk; – napake, ki izvirajo iz predhodne napake, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napake, ki kažejo na premajhno doslednost pri prevajanju, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napaka v izbiri besede pomeni odbitek 1 ali 2 točk: 1 točko odbijemo, kadar je izbrana manj ustrezna beseda, 2 točki pa, kadar izbrana beseda ni ustrezna ali kadar beseda manjka; – obvladovanje slovenske slovnice vrednotimo po številu napak v slovenskem oblikoslovju in skladnji, pa tudi v pravopisu. Napake v pravopisu točkujemo kakor grške pravopisne napake (po 1/2 točke), napake v oblikoslovju in skladnji pa kakor grške oblikoslovne napake (po 2 točki).
do 25	b) ustreznost besedišča	
do 5	c) pravilnost slovenske slovnice	
do 10	d) slogovna ustreznost	Dodatno se dodeli od 0 do 10 točk (pozitivna metoda). S točkami od 0 do 10 ovrednotimo celoto jezikovnih značilnosti prevoda: <ul style="list-style-type: none"> – vsebinsko, slovnično in pravopisno pravilnost; – stavčno zgradbo; – ustreznost (natančnost in jasnost) besedišča; – naravnost izražanja.

Končna ocenitev prevoda je seštevek točk, doseženih po teh merilih:

Točke	Merila
70–80	Prevod je sklenjen, vse zveze so prevedene ustrezno. Besedišče je prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbran pomensko in slogovno najustreznejši pomen. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku in se od njega razlikuje le tam, kjer bi bil prevod sicer slovnično napačen ali slogovno pomanjkljiv.
60–69	Prevod je sklenjen, ustrezno so prevedene vse zveze razen največ dveh; tiste, ki niso prevedene ustrezno, ne vplivajo bistveno na razumljivost celote. Besedišče je sicer pravilno, vendar iz slovarja izbrane besede niso slogovno ustrezne. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku, od njega se razlikuje le tako, da ne pači smisla izvornika.
50–59	Prevod je sklenjen, ustrezno prevedenih je več od polovice zvez: največ dve zvezi bistveno vplivata na razumljivost celote. Besedišče v največ dveh primerih ni prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbrana napačna ustreznica. Stavčna zgradba se oklepa grškega izvornika na škodo slovenske slovnične ali sloga. Pojavljajo se napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze v grškem besedilu.
40–49	Vsaj polovica zvez je prevedenih ustrezno. Tiste, ki niso prevedene ustrezno, bistveno vplivajo na razumljivost celote, vendar se prevod ne oddaljuje od smisla grškega izvornika. V vsaj polovici primerov je iz slovarja izbrana pomensko ustrezna beseda. V največ dveh primerih pa grška beseda ni prevedena. Stavčna zgradba le deloma ustreza izvorniku. Nastajajo slovnične napake zaradi napačne izbire besede in napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze ali slovnične oblike v grškem besedilu.

Rešitev

In pride v svojo domovino in sledijo mu njegovi učenci. In začel je učiti v sinagogi. Mnogi so ga poslušali in se čudili, rekoč: »Od kod mu to, in kakšna je modrost, ki mu je bila dana, da pod njegovimi rokami nastajajo takšna mogočna dela? Mar ni to tesar, sin Marije in brat Jakoba, Jozeta, Jude in Simona, in mar niso tu njegove sestre?« In nad tem so se zgražali.

Jezus pa jim je govoril: »Prerok ni zaničevan nikjer drugje kot v domovini, med svojimi sorodniki in v svoji hiši.« In pri njih ni mogel napraviti nobenega mogočnega dela, le na nekaj obolelih je položil roke in jih ozdravil. In čudil se je nad njihovo nevero.

Skupno število točk izpitne pole 2 OR/VR: 80